

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตร
ของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก

Guidelines for Increasing the Efficiency of Budgetary Disbursement in the Projects
Agricultural Extension of Nakhon Nayok Provincial Agricultural Extension Office

บุญถม บุญพลวัน

ใส่ชื่อ-สกุล ภาษาอังกฤษ

สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก หมู่ที่ 10 ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก (2) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก ประชากรที่ศึกษา คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดและอำเภอ ผู้รับผิดชอบงานโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ และวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความถี่ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 39.16 ปี วุฒิการศึกษาที่ได้รับสูงสุดระดับปริญญาตรี จบสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ อายุราชการ 3 – 6 ปี มีประสบการณ์ในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตร 7-9 ปี มีจำนวนโครงการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ จำนวน 3 โครงการ มีการแก้ไขเอกสารในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมจากฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 3 ครั้งต่อโครงการ และไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านการเบิกจ่ายเงิน 2) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีปัญหาด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในประเด็นการเบิกจ่ายงบประมาณต้องปฏิบัติตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ : มติ ครม. และมีปัญหาด้านหน่วยงานและนโยบาย โดยภาพรวมอยู่ในอยู่ในระดับมาก ในประเด็นตัวชี้วัดการเบิกจ่ายประมาณ การจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ การพิจารณากลุ่มเป้าหมาย/เงื่อนไขให้สอดคล้องกับโครงการ และการได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม 3) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีข้อเสนอแนะด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในอยู่ในระดับมากที่สุด ในประเด็นการอบรมเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ ก่อนการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในอยู่ในระดับมากที่สุด ในประเด็นการจัดประชุมชี้แจงการเบิกจ่ายงบประมาณก่อนเริ่มการเบิกจ่ายงบประมาณ

คำสำคัญ: งบประมาณ, ประสิทธิภาพ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

กรมส่งเสริมการเกษตรอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อดำเนินโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (โครงการตามตัวชี้วัด) และเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการตามตัวชี้วัด โดยให้สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก ดำเนินงานโครงการตามแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรตามที่ได้ส่งกรมส่งเสริมการเกษตร และเมื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เร่งเบิกจ่ายงบประมาณโดยด่วน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายการเบิกจ่ายและการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของกรมส่งเสริมการเกษตร และตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไปพลางก่อน คือ ไตรมาส 1 ร้อยละ 59.34 ไตรมาส 2 ร้อยละ 100 ซึ่งปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ ผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตร ของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก ในปี พ.ศ. 2567 ไตรมาส 1 ได้ร้อยละ 34.46 และไตรมาส 2 ได้ร้อยละ 98.25 ซึ่งส่งผลให้ไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายกฯ และเป้าหมายการใช้จ่ายเงินงบประมาณโครงการ (ภาพรวม) ของกรมส่งเสริมการเกษตร

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไข และวางแผนการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก และกรมส่งเสริมการเกษตรต่อไป ตลอดจนเป็นฐานข้อมูลในการวิจัยครั้งต่อไป สำหรับนักส่งเสริม นักวิจัย และผู้ที่สนใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลผลิต (Output)

1. ทราบถึงปัญหาในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก
2. ทราบถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก

ผลลัพธ์ (Outcome)

สามารถแก้ไขปัญหาในงานที่รับผิดชอบได้ และได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. **ด้านเนื้อหา** สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดและอำเภอ ปัญหาเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก และข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดและอำเภอ ในการเบิกจ่ายงบประมาณ

2. **ด้านเวลา** เดือนตุลาคม 2566 – เดือนกันยายน 2567

3. **ด้านประชากร** นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดและอำเภอ ผู้รับผิดชอบงานโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก จำนวน 25 ราย

การตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก ผู้วิจัยได้ศึกษาการตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นสาระสำคัญ ประกอบด้วย

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงบประมาณ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิภาพ (Efficiency) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า “ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงาน”

สิริวดี ชูเชิด (2556) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพการทำงาน หมายถึง ความสามารถและทักษะในการกระทำของบุคคลของตนเอง หรือของผู้อื่นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเองและขององค์กร อันจะทำให้ตนเอง ผู้อื่นและองค์กร เกิดความพึงพอใจและสงบสุขในที่สุด

วรรณวิมล นาคหัต (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า งบประมาณ หมายถึง แผนงานที่ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ สำหรับนำเสนอข้อมูลในรูปของตัวเลข เพื่อคาดการณ์ระดับกิจกรรมและโครงการในอนาคตตลอดจนแสดงการจัดสรรทรัพยากรให้กับหน่วยงานภายในองค์กรสำหรับการดำเนินการกิจกรรมและโครงการดังกล่าวในอนาคต และเพื่อควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กรให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์บรรลุเป้าหมาย

วนิดา จันทเดช (2560) ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์การพัฒนาและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาระบบการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ พบว่า กลุ่มที่วิจัยส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ 64.44 อายุอยู่ระหว่าง 30 - 39 ปีมากที่สุด ร้อยละ 44.44 อายุราชการมากที่สุด คือ กลุ่ม 1 - 5 ปี ร้อยละ 37.78 สถานภาพสมรสคู่มากที่สุด ร้อยละ 68.89 การศึกษาสูงสุดเป็นระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 80.00 ตำแหน่งนักวิชาการการเงินและบัญชีมากที่สุด ร้อยละ 48.89 เป็นข้าราชการ ร้อยละ 80.00 ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินมากที่สุด คือ กลุ่ม 1 - 5 ปี ร้อยละ 37.78

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “งบประมาณรายจ่าย หมายความว่า จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือให้ก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์และภายใน ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย

กรชนก เพิ่มคำ (2563) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวง สังกัด ส่วนกลาง ผลการศึกษาพบว่า มี 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านทักษะความรู้ ความสามารถและชำนาญงาน 2) ปัจจัยด้านการวางแผนการทำงาน สำหรับปัจจัยด้านระบบปฏิบัติงาน ด้านรูปแบบการบริหารจัดการและด้านวัฒนธรรมองค์กรพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวงสังกัดส่วนกลาง

รินทน์วดี ยอดศรี (2561) ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณหมวด ครุภัณฑ์ การแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณหมวดครุภัณฑ์การแพทย์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนระหว่างดำเนินการ และขั้นหลังดำเนินการ

สุชาดา กนกขัชวาล และณัฐจิรา หวังดี (2564) ผลการศึกษาปัจจัยในการพัฒนาระบบการเบิกจ่าย ตามมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่าย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเบิกจ่ายตามมาตรการด้าน งบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ใน การทำงาน ที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ระดับการศึกษา สังกัด และสถานภาพ ที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่าย งบประมาณ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผลการหาแนวทางพัฒนาและ ปรับปรุงประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณตามมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่าย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ควรให้มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการและ ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การทำงานเกิดความถูกต้องและเป็นไปตามเป้าหมาย พร้อมทั้งซักซ้อมแนวทางการเบิกจ่าย งบประมาณ และจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงาน และมาตรฐานคุณภาพงานทำงานเกิดความถูกต้อง และเป็นไปตามเป้าหมาย

เจนจิรา แสงปัญญา และอมรทิพย์ เจริญพล (2566) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($= 4.42, S.D. = 0.54$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการบริหาร การเงิน รองลงมาคือ ด้านการบริหารบัญชี และด้านบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านงบประมาณ ได้แก่ โรงเรียนมีการ กำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการ ไว้ครบทุกด้านแต่ในการปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติงานได้ครอบคลุมทุกด้านตามที่ กำหนดไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านการเงินเต็มที่เนื่องจากเป็นครูผู้สอน ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ ตรวจสอบภายในโรงเรียนขาดอิสระ แผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาไม่ชัดเจน การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โรงเรียนยังไม่เป็นปัจจุบัน การเบิกจ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผน และการจัดเก็บเอกสารประกอบบันทึกบัญชี ไม่เรียบร้อยไม่เป็นระบบ แนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านงบประมาณ คือ ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจ ให้บุคลากรปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจัง ควรมีปฏิทินในการดำเนินงานให้ชัดเจน บุคลากรผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบ การตรวจสอบภายในโรงเรียนควรตรวจสอบให้ครบทุกด้าน ใช้หลักการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์ความรู้ในด้านนี้ให้กับบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน ส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินให้มีความรู้ ความเข้าใจ และควรจัดอบรมให้ผู้บริหารและบุคลากรที่ ทำหน้าที่

พลอยปภัส พูลเดช และนนนภัส แก้วพลอย (2567) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ โครงการสนับสนุนการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอ ของที่ทำการปกครองอำเภอลำลูกกา สาเหตุของปัญหาคือ ปัจจัยด้านการบริหารงานภายในองค์กร และแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ความสามารถและความชำนาญของบุคลากร ดังนั้น องค์กรควรมีการส่งเสริมด้านการฝึกอบรมให้กับ

ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการสนับสนุนการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอ ของที่ทำการปกครองอำเภอลำลูกกา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดและอำเภอ ผู้รับผิดชอบงานโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก จำนวน 25 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ออนไลน์ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สาขาวิชาที่จบการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง อาชีพการ ประสพการณ์การเบิกจ่ายงบประมาณ โครงการส่งเสริมการเกษตร จำนวนโครงการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/การเบิกจ่าย และจำนวนครั้งของการแก้ไขเอกสารในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมจากฝ่ายบริหารทั่วไป คำถามเป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Closed – Ended) 2) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก 3) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการเบิกจ่ายงบประมาณ โดยประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะที่ใช้ประเมินประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ด้านการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน และด้านหน่วยงานและนโยบาย และวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความถี่

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.00 มีอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.00 วุฒิการศึกษาที่ได้รับสูงสุด ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.00 จบสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 36.00 ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ คิดเป็นร้อยละ 64.00 มีอายุราชการ 3 – 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 ประสพการณ์เบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตร 7 – 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 มีจำนวนโครงการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ จำนวน 3 โครงการต่อคน คิดเป็นร้อยละ 36.00 มีการแก้ไขเอกสารในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมจากฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 3 ครั้งต่อโครงการ คิดเป็นร้อยละ 32.00 และไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านการเบิกจ่ายเงินประมาณ คิดเป็นร้อยละ 60.00

2. ปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก

ปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีปัญหาด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน โดยภาพรวมอยู่ในอยู่ในระดับมาก โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า เจ้าหน้าที่มีงานเร่งด่วนอื่นๆ จัดอยู่ในระดับมาก เจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ทำให้ขาดประสบการณ์ เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์และความชำนาญในการปฏิบัติงาน และจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ จัดอยู่ในระดับปานกลาง

2) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุ

การจัดทำเอกสารประกอบการขออนุมัติ การเบิกจ่าย การจัดซื้อ การจัดจ้างมีความแตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงของข้อระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง จัดอยู่ในระดับมาก ขาดเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยให้การทำงานรวดเร็วขึ้น ขาดการศึกษาคู่มือโครงการอย่างละเอียดก่อนจัดทำโครงการ ความผิดพลาดจากการทำเอกสารในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม คู่มือการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณปัจจุบัน และขาดความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานการเบิกจ่ายเงิน จัดอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า การเบิกจ่ายงบประมาณต้องปฏิบัติตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ : มติ ครม. จัดอยู่ในระดับมาก การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่วางแผนไว้ จัดอยู่ในระดับปานกลาง

4) ด้านหน่วยงานและนโยบาย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ตัวชี้วัดการเบิกจ่ายงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ การพิจารณากลุ่มเป้าหมาย/เงื่อนไขให้สอดคล้องกับโครงการ และการได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม จัดอยู่ในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตร

1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า การอบรมเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ก่อนการปฏิบัติงาน จัดอยู่ในระดับมากที่สุด การอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบก่อนเริ่มปีงบประมาณ เพื่อทราบแนวทางการเบิกจ่ายงบประมาณ ข้อระเบียบ และข้อกำหนดที่ใช้ในปัจจุบัน จัดอยู่ในระดับมาก

2) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า การจัดประชุมชี้แจงการเบิกจ่ายงบประมาณก่อนเริ่มการเบิกจ่ายงบประมาณ จัดอยู่ในระดับมากที่สุด เจ้าหน้าที่ควรวางแผนการจัดสรรงบประมาณ จัดทำแผนคุมประมาณโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับ เพื่อวางแผนงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ หัวหน้ากลุ่มมีการติดตามความก้าวหน้าของการเบิกจ่ายงบประมาณอยู่เสมอ การทำรายการสิ่งที่ต้องทำ (Check List) ประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อลดความผิดพลาดของงาน /หลักฐานใบสำคัญไม่ครบ เจ้าหน้าที่ควรศึกษาคู่มือโครงการที่ได้รับมอบหมาย เพื่อวางแผนกลุ่มเป้าหมาย วิธีการที่ให้บริการเป้าหมาย ความเหมาะสมระยะเวลา ข้อจำกัดพื้นที่ ความพร้อม ศักยภาพ ผลกระทบบวก – ลบ เพิ่มระบบสารสนเทศที่แสดงผลให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงสถานการณ์การเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการ/กิจกรรม ควรมี infographic ขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงคู่มือการเบิกจ่ายงบประมาณทั้งในรูปแบบไฟล์และเอกสารที่พร้อมใช้งาน และรวบรวมหนังสือมอบหมาย ข้อระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ qr code เพื่อดาวน์โหลดให้ใช้งานง่าย จัดอยู่ในระดับมาก

3) ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประชุมสำนักงานเพื่อชี้แจงมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ และวางแผนการเบิกจ่ายงบประมาณร่วมกัน การติดตามความก้าวหน้าการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นประจำ จัดอยู่ในระดับมาก

4) ด้านหน่วยงานและนโยบาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ศึกษาความเร่งด่วน /ระยะเวลาที่ดำเนินโครงการในแต่ละกิจกรรม เพื่อวางแผนการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามนโยบาย กำหนดการเบิกจ่ายประมาณเป็นตัวชี้วัดของเจ้าหน้าที่ จัดอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนมากเป็นเพศหญิง วุฒิการศึกษาที่ได้รับสูงสุดระดับปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา จันทเดช (2560) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม พบว่า กลุ่มที่วิจัยส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 64.44 การศึกษาสูงสุดเป็นระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 80.00

2. ปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก

1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ผลการวิจัย พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีปัญหาระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีงานเร่งด่วนอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจนจิรา แสงปัญญา และอมรทิพย์ เจริญพล (2566) ที่ศึกษาการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านงบประมาณ ได้แก่ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการไว้ครบทุกด้าน แต่ในการปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติงานได้ครอบคลุมทุกด้านตามที่กำหนด ไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านการเงินเต็มที่เป็นเพราะเป็นครูผู้สอน ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบภายในโรงเรียนขาดอิสระแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาไม่ชัดเจน การบริหารพัสดุและสินทรัพย์โรงเรียนยังไม่เป็นปัจจุบัน การเบิกจ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผน และการจัดเก็บเอกสารประกอบบันทึกบัญชีไม่เรียบร้อยไม่เป็นระบบ

2) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ ผลการวิจัย พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุ การจัดทำเอกสารประกอบการขออนุมัติ การเบิกจ่าย การจัดซื้อ การจัดจ้างมีความแตกต่างกัน และการเปลี่ยนแปลงของข้อระเบียบและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนมากไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ

3) ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน ผลการวิจัย พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ การเบิกจ่ายงบประมาณต้องปฏิบัติตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ : มติ ครม. ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีงานเร่งด่วนอื่นๆ รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ไม่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ การพิจารณากลุ่มเป้าหมาย/เงื่อนไขให้สอดคล้องกับโครงการ และการได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม

4) ด้านหน่วยงานและนโยบาย ผลการวิจัย พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาระดับมาก ทุกประเด็น ได้แก่ ตัวชี้วัดการเบิกจ่ายงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ การพิจารณากลุ่มเป้าหมาย/เงื่อนไขให้สอดคล้องกับโครงการ และการได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลอยปภัส พูลเดช (2567) ที่ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการสนับสนุนการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอ ของที่ทำการปกครองอำเภอลำลูกกา พบว่าสาเหตุของปัญหา คือ ปัจจัยด้านการบริหารงานภายในองค์กร

3. ข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตร

1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ผลการวิจัย พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาเจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์และความชำนาญในการปฏิบัติงาน ดังนั้นควรให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่

ผู้รับผิดชอบก่อนเริ่มปีงบประมาณ เพื่อทราบแนวทางการเบิกจ่ายงบประมาณ ข้อยกเว้น และข้อกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาระบบการเบิกจ่ายตามมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณ รายจ่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีของสุชาติ กนกชัชวาล และณัฐจิรา หวังดี (2564) พบว่า ควรให้มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การทำงานเกิดความถูกต้องและเป็นไปตามเป้าหมาย พร้อมทั้งซักซ้อมแนวทางการเบิกจ่ายงบประมาณ และจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงาน และมาตรฐานคุณภาพงานทำงานเกิดความถูกต้องและเป็นไปตามเป้าหมาย

2) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ ผลการวิจัย พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาระหว่างความรู้ความเข้าใจในระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุ การจัดทำเอกสารประกอบการขออนุมัติ การเบิกจ่าย การจัดซื้อการจัดจ้างมีความแตกต่างกัน และการเปลี่ยนแปลงของข้อยกเว้นและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นควรให้มีการประชุมชี้แจงการเบิกจ่ายงบประมาณก่อนเริ่มการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการสนับสนุนการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอ ของที่ทำการปกครองอำเภอลำลูกกาของพลอยปภัส พูลเดช (2567) พบว่า องค์การควรมีการส่งเสริมด้านการฝึกอบรมให้กับผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ

3) ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน ผลการวิจัย พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาระหว่างการเบิกจ่ายงบประมาณต้องปฏิบัติตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ : มติ ครม. ดังนั้นควรให้มีการประชุมสำนักงาน เพื่อชี้แจงมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ และวางแผนการเบิกจ่ายงบประมาณร่วมกัน

4) ด้านหน่วยงานและนโยบาย ผลการวิจัย พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาระหว่างการจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ และการได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม ดังนั้นควรให้มีการศึกษาความเร่งด่วน /ระยะเวลาที่ดำเนินโครงการในแต่ละกิจกรรม เพื่อวางแผนการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามนโยบาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนมาก ไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านการเบิกจ่ายเงินประมาณ และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนมากมีข้อเสนอแนะเรื่องการอบรมเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ก่อนการปฏิบัติงาน ดังนั้นควรให้ความรู้หรือจัดประชุมชี้แจงการเบิกจ่ายงบประมาณก่อนการปฏิบัติงาน

2) ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาระหว่างการเบิกจ่ายงบประมาณต้องปฏิบัติตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ : มติ ครม. ดังนั้นควรชี้แจงมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ และวางแผนการเบิกจ่ายงบประมาณร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของระดับความรู้การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้ นักวิชาส่งเสริมการเกษตรหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถหารูปแบบหรือวิธีการที่เหมาะสมกับระดับความรู้ของ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และยังใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหรือพัฒนาแนวทางการเบิกจ่ายของสำนักงานอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก เพิ่มคำ. 2563. **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวง สังกัด ส่วนกลาง.** (การค้นคว้าอิสระ) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจนจิรา แสงปัญญา และอมรทิพย์ เจริญพล. 2566. “การบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1”. **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.** ปีที่ 3. ฉบับที่ 2. พฤษภาคม - สิงหาคม.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. **ความหมายของประสิทธิภาพ.** สืบค้น 8 สิงหาคม 2566. จาก <https://dictionary.orst.go.th/>.
- พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561. 11 พฤศจิกายน 2561. **ราชกิจจานุเบกษา.** หน้า 1 -18.
- พลอยปภัส พูลเดช. 2567. “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการสนับสนุนการ บูรณาการ และการขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอของที่ทำการปกครองอำเภอลำลูกกา”. **การประชุม วิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 16 วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2567.**
- รินทร์วดี ยอดศรี. 2561. **ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณหมวดครุภัณฑ์ การแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.** การค้นคว้าอิสระ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วนิดา จันทเดช. 2560. “การพัฒนาแนวทางการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มหาสารคาม”. **วารสารวิชาการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม.** ปีที่ 1. ฉบับที่ 2. เมษายน – กันยายน.
- วรรณวิมล นาคทัต. 2560. **การงบประมาณ Budgeting (ฉบับปรับปรุง).** กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นส์ดีง์เฮ้าส์.
- สิริวดี ชูเชิด. 2556. **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน.** กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการสื่อและสิ่งพิมพ์กราฟฟิคไซต์.
- สุชาดา กนกขั้วवाल และณัฐจิรา หวังดี. 2564. “การพัฒนาระบบการเบิกจ่ายตามมาตรการเร่งรัดการใช้จ่าย งบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี”. **วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.** กรกฎาคม – ธันวาคม.